

Sygn. akt: I C 245/16 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Hanna Woźniak
Protokolant:	Paulina Kruk

po rozpoznaniu w dniu 25 lipca 2016 r. w Wąbrzeźnie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko N. C.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej N. C. na rzecz powoda (...) S.A. w W. kwotę 1.047,38 (jeden tysiąc czterdzieści siedem 38/100) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 19 kwietnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- w pozostałej części powództwo oddala;
- zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 277 (dwieście siedemdziesiąt siedem) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

SSR Hanna Woźniak

Sygn. akt I C 245/16 upr

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w pozwie z dnia 19 kwietnia 2016r. wniesionym do Sądu Rejonowego L., domagała się wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym i zasądzenia od pozwanej N. C. zapłaty kwoty 1.461,67 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że w dniu 17 listopada 2015 roku zawarła z pozwaną umowę pożyczki nr (...) w formie pisemnej, w oparciu o którą udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 1.000 złotych, a pozwana zobowiązała się zwrócić tę kwotę wraz z umownymi odsetkami, a także opłatą administracyjną w kwocie 15 złotych miesięcznie oraz jednorazową opłatą przygotowawczą w wysokości 390 złotych, która rozdzielona została proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miała być uiszczana wraz z nimi. Według powódki na dzień wniesienia pozwu zadłużenie pozwanej z tytułu zawartej umowy wynosiło łącznie 1.461,67 złotych i składały się nią: kwota 857,14 zł niespłaconych rat kapitałowych, kwota 27,24 zł skapitalizowanych odsetek umownych, kwota 123 zł z tytułu kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty oraz ostatecznego wezwania do zapłaty, kwota 75 zł z tytułu kosztów przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, opłata przygotowawcza w łącznej kwocie 334,29 zł, a także opłata administracyjna w kwocie 45 zł. Umowa pożyczki została rozwiązana przez powódkę pismem z 22 marca

2016r. z uwagi na opóźnienie w spłacie zadłużenia, pozwana pomimo kilkukrotnego wzywania do zapłaty, nie spłaciła pożyczki.

Postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym L.VI Wydział Cywilny z dnia 20 kwietnia 2016r. sprawa ta została przekazana do Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie, wobec stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pozwana N. C. w odpowiedzi na pozew wniosła o rozpoznanie sprawy pod swoją nieobecność, o rozłożenie na raty kwoty niespłaconego kapitału wraz z odsetkami i nieobciążanie jej kosztami sądowymi, ponadto wskazała, że nie uznaje roszczeń powódki z tytułu dodatkowych kosztów wskazanych w pozwie.

Wobec treści art. 505¹ pkt 1 kpc, niniejsza sprawa została rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

w dniu 17 listopada 2015r. pozwana N. C. zawarła z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. pisemną umowę pożyczki numer (...). Kwota pożyczki wynosiła 1.000 złotych i została udzielona na okres 7 miesięcy. Zgodnie z umową pozwana była zobowiązana zwrócić powódce kwotę pożyczki poprzez spłatę rat kapitałowych i odsetek, powiększonych o opłatę administracyjną i opłatę przygotowawczą oraz ewentualne koszty dodatkowe, na rachunek pożyczkodawcy, w siedmiu miesięcznych ratach. W związku z zawarciem umowy powódka naliczyła pozwanej opłatę przygotowawczą w kwocie 390 zł, która została rozdzielona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miała być wraz z nimi uiszczana przez pozwaną. W świetle postanowień zawartej umowy, opłata przygotowawcza miała obejmować poniesione przez pożyczkodawcę koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, na które składały się m.in. koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie jego zdolności kredytowej. Do każdej raty pożyczki została doliczona również opłata administracyjna w kwocie 15 złotych, która zgodnie z umową miała pokrywać koszty czynności związanych z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center oraz wysyłki komunikatów sms. Opłatę administracyjną pozwana miała uiszczać wraz z każdą ratą miesięczną. W świetle pkt 6 zawartej umowy, powódka mogła pobierać odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych. W punkcie 13 umowy zastrzeżono, że w przypadku opóźnienia klienta w spłacie rat pożyczki, pożyczkodawca jest uprawniony do podjęcia działań upominawczo – windykacyjnych, których koszt każdorazowo miała ponosić pozwana w wysokości: za przygotowanie i wysyłkę pierwszego monitu – 25 złotych, za przygotowanie i wysyłkę wezwania do zapłaty - 49 złotych, za przygotowanie i wysyłkę ostatecznego wezwania do zapłaty - 49 złotych oraz za przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego - 75 złotych. Łączne koszty działań upominawczo-windykacyjnych powódki nie mogły przekroczyć 198 złotych (pkt 14 umowy).

dowód: umowa pożyczki nr (...) k.20-27

Ponieważ pozwana nie uiszczała należności wynikających z zawartej umowy pożyczki, powódka skierowała do niej monit, wezwanie do zapłaty, ostateczne wezwanie do zapłaty, a następnie pismem z dnia 22 marca 2016 roku wypowiedziała umowę pożyczki. Za powyższe czynności obciążyła pozwaną opłatami w łącznej kwocie 123 złotych. Ponadto powódka obciążyła pozwaną kwotą 75 zł z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego.

dowód: monit k.29, wezwanie do zapłaty k.30, ostateczne wezwanie do zapłaty k.31, wypowiedzenie umowy pożyczki k.32

Sąd zważył, co następuje:

powództwo w części zasługiwało na uwzględnienie.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dowodach z dokumentów przedłożonych przez stronę powodową, które nie były kwestionowane przez pozwaną.

Podstawą prawną rozstrzygnięcia w sprawie stanowi przepis art. 720 kc, zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki w świetle unormowań kodeksu cywilnego może mieć zarówno charakter odpłatny, jak i nieodpłatny, a do głównych świadczeń stron należy zaliczyć udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu (po stronie pożyczkodawcy) oraz zwrot tych środków (po stronie pożyczkobiorcy).

Pozwana jest konsumentem, zaś powód przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi, dlatego zastosowanie w niniejszej sprawie winny znaleźć także przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2014.1497 j.t. ze zm.), w szczególności art. 3 ust. 1 określający, iż przez umowę o kredyt konsumencki należy rozumieć umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki (art. 3 ust. 2 pkt 1 wskazanej ustawy).

Aby przeciwdziałać zjawisku lichwy i chronić interesy konsumentów, ustawodawca w art. 359 § 2¹ wprowadził do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych, których wysokość powinna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek jest ustalana w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego NBP, a więc odzwierciedla aktualny układ stosunków gospodarczych oraz wartość pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, nie pozwala pożyczkodawcom na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok ewentualnej prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż w dniu 17 listopada 2015 roku strony postępowania zawarły umowę pożyczki obejmującej kwotę 1.000 zł, przy czym łącznie, wraz z kosztami i opłatami dodatkowymi pozwana zobowiązała się zapłacić powódce kwotę 1.528,58 zł, w siedmiu miesięcznych ratach.

Według twierdzeń strony powodowej, na dzień wniesienia pozwu zaległość pozwanej z tytułu zawartej umowy wynosiła: 857,14 zł kapitału, 27,24 zł z tytułu odsetek umownych naliczonych przez powódkę od dnia wymagalności roszczenia do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, 123 zł z tytułu przygotowania i wysyłki pism wzywających do zapłaty, 75 zł z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, 334,29 zł z tytułu opłaty przygotowawczej oraz 45 złotych opłaty administracyjnej.

Mając na względzie przepisy o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi, wątpliwości Sądu wzbudziły zapisy umowne umożliwiające obciążenie pozwanej przez powódkę, w związku z zawarciem umowy pożyczki i jej wypowiedzeniem, opłatą przygotowawczą oraz kosztem przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, które łącznie stanowiły ok. 41% kwoty udzielonej pożyczki, tym bardziej, że pozwana zakwestionowała roszczenie powódki z tytułu dodatkowych kosztów wskazanych w pozwie.

Ponieważ rolą Sądu w sprawach, których przedmiotem są skutki prawne określonych postanowień zawartej umowy, jest dokonywanie oceny tych postanowień, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem, w niniejszym postępowaniu niezbędne było więc ustalenie, czy wszystkie unormowania zawarte w umowie z dnia 17 listopada 2015 roku były wiążące dla jej stron.

Art. 385¹ i nast. kc regulują materię niedozwolonych postanowień umownych, nazywanych także klauzulami abuzywnymi. Celem wprowadzenia tych przepisów do porządku prawnego był zamiar zapewnienia konsumentom skuteczniejszej ochrony w stosunkach umownych z profesjonalistami oraz potrzeba uwzględnienia postanowień dyrektywy nr 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich (Dz.Urz. WE z 1993 r. L 95).

Umowy konsumenckie podlegają ocenie Sądu w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ § 1 kc. Przepis ten stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Pod pojęciem konsumenta kodeks cywilny w art. 22¹ rozumie osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanej.

W doktrynie przyjmuje się, że nie stanowią postanowień indywidualnie uzgodnionych klauzule sporządzone z wyprzedzeniem, w sytuacji gdy kontrahent nie miał wpływu na ich treść, nawet jeżeli są one zawarte we wzorcu wykorzystanym tylko jednorazowo. Nie będą także postanowieniami negocjowanymi te, które zostały wybrane przez konsumenta z kilku przedstawionych mu przez przedsiębiorcę postanowień alternatywnych. Również wiedza kontrahenta o istnieniu klauzul nienegocjowanych, czy też możliwość zapoznania się z nimi przed zawarciem umowy i nawet zrozumienie ich treści nie stanowią okoliczności wyłączającej uznanie tych klauzul za narzucone – kryterium istotnym jest tu bowiem możliwość wpływania, oddziaływania na kształtowanie ich treści (vide: A. Rzetecka – Gil: Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, LEX 2011). W konsekwencji postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi będą takie, które zostały w sposób rzeczywisty negocjowane lub włączone do umowy wskutek propozycji zgłoszonej przez samego konsumenta. Ponadto ustawodawca w art. 385¹ § 3 zdanie drugie kc wprowadził domniemanie, że nie są indywidualnie uzgodnione te postanowienia, które zostały przejęte z wzorca zaproponowanego przez kontrahenta.

Pojęcie dobrych obyczajów należy interpretować przez pryzmat uczciwości, lojalności i poszanowania drugiej strony umowy. Przez działanie wbrew dobrym obyczajom przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego rozumie się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka, który w stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się m.in. poprzez niewykorzystywanie uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji. Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza natomiast nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (vide: wyrok SN z 13 lipca 2005r., I CK 832/04, Pr.Bankowe 2006/3/8, Biul.SN 2005/11/13, Lex nr 159111, wyrok SN z 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Biul.SN 2006/5/12, Wokanda 2006/7-8/18, Lex nr 179741). Ocena rzetelności określonego postanowienia umowy wymaga zatem rozważenia indywidualnego rozkładu obciążeń, kosztów i ryzyka, jakie wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadania jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone.

Uznanie abuzywności klauzuli umownej jest możliwe także na podstawie art. 385³ kc, zawierającego listę postanowień, które w razie wątpliwości uważa się za niedozwolone postanowienia umowne. Wprawdzie przepisy nie zawierają zakazu ich stosowania, lecz lista ta stanowi regułę interpretacyjną służącą do rozstrzygnięcia wątpliwości dotyczących kwalifikacji danego postanowienia jako niedozwolonego. W pkt 17 przywołanego przepisu do niedozwolonych klauzul umownych zaliczono postanowienia nakładające na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego.

Umowa pożyczki sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc, należy więc uznać te postanowienia, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, faktycznie stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego

zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalając mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego.

W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy pożyczki numer (...), dotyczące obciążenia pozwanej opłatą przygotowawczą oraz kosztem przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, naruszają interesy pozwanej, jako konsumenta oraz kształtują jej prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, godząc w równowagę kontraktową tego stosunku, a tym samym stanowią klauzule niedozwolone.

Przywołany przepis art. 385¹ § 1 kc chroni konsumenta, jako słabszego uczestnika obrotu w relacjach z przedsiębiorcą - profesjonalistą w danej dziedzinie. W sytuacji, gdy strona powodowa będąca przedsiębiorcą, narzuciła pożyczkobiorcy (konsumentowi) wszystkie warunki umowy, w tym także dotyczące opłaty przygotowawczej, czy kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, nie pozostawiając mu żadnego wyboru, zachodzi nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków stron umowy - na niekorzyść pozwanej. W umowie pożyczki nr (...) określono, że z tytułu pożyczki pożyczkobiorca zapłaci m.in. opłatę przygotowawczą (jednorazową) w kwocie 390 zł, która została rozdzielona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki, miała być uiszczana częściowo wraz z każdą ratą w terminach spłaty raty i obejmowała poniesione przez stronę powodową koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należał koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Strona powodowa nie podała, w jaki sposób dokonywała weryfikacji zdolności kredytowej pozwanej ani też, aby poniosła z tego tytułu jakiegokolwiek koszty. Za czynność przygotowawczą należy z pewnością uznać przygotowanie dokumentu umowy. Przedmiotową umowę sporządzono na stosowanym przez stronę wzorcu umownym, tak więc niezbędne było jedynie jego uzupełnienie o numer umowy, datę jej sporządzenia, dane pozwanego, kwotę udzielonej pożyczki oraz harmonogram spłaty. Kierując się zasadami doświadczenia życiowego, wskazanych czynności, podobnie jak sprawdzenia zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, nie można uznać za pracochłonne, a tym samym uzasadniające obciążenie pozwanej wysoką opłatą przygotowawczą, w sytuacji, gdy powódka jest podmiotem zajmującym się profesjonalnie udzielaniem pożyczek osobom fizycznym. Zapis umowy dotyczący opłaty przygotowawczej stanowił więc faktyczne obejście przepisów o odsetkach maksymalnych i generował dla pożyczkodawcy dodatkowy zysk. Powódka w żaden sposób nie wykazała, aby wysokość opłaty przygotowawczej stanowiła efekt indywidualnych uzgodnień z pozwaną, a nie cennika stosowanego przez nią wobec wszystkich kontrahentów. Uwzględniając wysokość opłaty przygotowawczej w stosunku do całej kwoty pożyczki, trzeba ją uznać za nadmierną, a jej zastrzeżenie w stosunku do konsumenta - jako nie dotyczące świadczeń głównych stron - stanowi niedozwoloną klauzulę umowną, ponieważ kształtuje on sytuację pozwanej w sposób zbliżony do lichwy, a więc sprzecznie z dobrymi obyczajami.

Dokonując powyższej oceny Sąd miał również na uwadze okoliczność, iż jako klauzulę niedozwoloną, zarejestrowaną pod pozycją 4114 w rejestrze klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznano postanowienie umowne o treści: „opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie niniejszej umowy pożyczki strony zgodnie ustaliły na 5% wartości pożyczki” (vide: wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 12 kwietnia 2012r., XVII Amc 4877/11, (...), Lex nr 1313041). W niniejszej sprawie opłata przygotowawcza od pożyczki udzielonej na sumę 1000 zł, wynosiła 390 zł – przy czym powód dochodził jej tylko w zakresie 334,29 zł – co stanowiło ok. 40 % kwoty pożyczki. Była więc ona bezsprzecznie nadmiernie wygórowana, a tym samym nieadekwatna do wartości zaciągniętego przez pozwaną zobowiązania.

Wprawdzie powódka nie wskazała tej okoliczności jednoznacznie w treści pozwu, to analiza harmonogramu spłaty w powiązaniu z treścią żądania pozwu wskazuje jednoznacznie, iż skoro dochodzona jest opłata przygotowawcza wynosząca 334,29 zł, to pozwana przed wszczęciem postępowania sądowego musiała już uiścić jej część wynoszącą 55,71 zł, zapewne w ramach spłaty pierwszej raty, co w ocenie Sądu i tak pokrywałoby wszystkie ewentualne koszty powódki związane z zawarciem umowy, w tym także koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta.

Zdaniem Sądu także postanowienie punktu 13d umowy pożyczki, zawierające zapis pozwalający na pobranie przez powódkę od pozwanej kwoty 75 zł za bliżej nieokreślone czynności związane z przekazaniem sprawy do postępowania windykacyjnego, stanowi niedozwoloną klauzulę umowną, ponieważ nie zostało ono indywidualnie

uzgodnione z pozwaną, rażąco naruszają interesy pożyczkobiorcy i kształtuje jej obowiązki w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami. Umowa łącząca strony nie definiuje sformułowania „przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego” oraz w żaden sposób nie precyzuje, na czym miałyby ono polegać i jakie czynności w jego ramach wchodziłyby w grę. Tym samym brak jest możliwości zweryfikowania wysokości kosztów w tym zakresie. Opłata w kwocie 75zł została naliczona w sposób automatyczny po upływie terminu zapłaty określonego w ostatecznym wezwaniu do zapłaty, mimo że faktycznie żadne dalsze działania windykacyjne nie były prowadzone, a przynajmniej tego rodzaju okoliczności nie wykazano w niniejszym postępowaniu. W ocenie Sądu, próba przerwania na pożyczkobiorcę kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego przez podmiot zajmujący się zawodowo udzielaniem pożyczek, jest nieuprawniona, ponieważ koszty tego rodzaju wiążą się z normalnym ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług finansowych i powinny być wliczone przez przedsiębiorcę w koszty bieżącej działalności. Koszt ten winien wynikać z kalkulacji rzeczywistych kosztów i w żadnym wypadku nie może stanowić dodatkowego źródła zysku dla pożyczkodawcy. Poza tym przejaw działań windykacyjnych stanowiło skierowanie do pozwanej monitu i wezwań do zapłaty, który to koszt powódka określiła odrębnie na kwotę 123 zł, a kierując pozew w niniejszej sprawie na drogę postępowania sądowego, powódka przecież domagała się jednocześnie zasądzenia od strony pozwanej poniesionych z tego tytułu kosztów.

Mając na uwadze powyższe, Sąd stoi na stanowisku, iż zapisy umowy pożyczki z 17 listopada 2015 roku dotyczące opłaty przygotowawczej i kosztu czynności związanych z przekazaniem sprawy do windykacji, zgodnie z art. 385¹ § 1 kc nie wiązały pozwanej - jako niedozwolone klauzule umowne - a więc nie jest ona zobowiązana do zapłaty tego rodzaju należności.

Nawet abstrahując od uznania wskazanych postanowień umownych za klauzule niedozwolone, niewątpliwie i tak w ocenie Sądu pozostają one w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego. Wprawdzie wysokość tych kosztów została ustalona umową stron, to jednakże pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. W tym kontekście wypada przywołać treść przepisu art. 353¹ kc, stanowiącego, iż treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

Zasady współzycia społecznego naruszają umowy obligacyjne, które kształtują prawa i obowiązki stron stosunku w sposób nieodpowiadający słuszości kontraktowej. W szczególności są to umowy sprzeciwiające się regułom uczciwości i rzetelności profesjonalnej oraz kontrakty rażąco nierównoważnie kształtujące wzajemne prawa i obowiązki (vide: wyrok SN z 6 stycznia 1976 r., I CR 713/75, LEX nr 7787; wyrok SN z 7 stycznia 1980 r., II CR 464/79, OSN 1980, nr 7–8, poz. 145; uchwała SN z 22 maja 1991 r., III CZP 15/91, OSN 1992, nr 1, poz. 1; uchwała SN z 6 marca 1992 r., III CZP 141/91, OSN 1992, nr 6, poz. 90; uchwała SN z 17 września 1992 r., OSN 1993, nr 3, poz. 24; wyrok SN z 11 września 2003 r., III CKN 579/01, OSN 2004, nr 10, poz. 167; wyrok SN z 8 października 2004 r., V CK 670/03, OSN 2005, nr 9, poz. 162; wyrok SN z 23 czerwca 2005 r., II CK 739/04, LEX nr 180871).

W ocenie Sądu, co najmniej omówione zapisy postanowień umowy pożyczki nr (...), pozostają w oczywistej sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, w tym z zasadami uczciwości oraz rzetelności kupieckiej i kształtują obowiązki pożyczkobiorcy – pozwanej w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami. Naliczone bowiem przez stronę powodową opłata przygotowawcza i koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego nie mają uzasadnienia i powiązania ekonomicznego z realnie poniesionymi wydatkami, są rażąco wygórowane, tym samym naruszają w sposób istotny interesy konsumenta i mogą prowadzić do uzyskania przez stronę powodową nieuzasadnionych korzyści finansowych.

Ukształtowanie stosunku obligacyjnego w taki sposób, że jego treść lub cel pozostają w sprzeczności z ustawą, zasadami współzycia społecznego lub właściwością (naturą) zobowiązania, wywołuje skutki określone ogólnymi regułami o dokonywaniu czynności prawnych, ujętymi w przepisie art. 58 kc. Przekroczenie granic swobody umów oznacza więc nieważność całej umowy, jako sprzecznej z ustawą, a jeżeli przekroczenie zakresu kompetencji podmiotu dotyczyło tylko części umowy, wówczas czynność jest ważna w pozostałej części, chyba że bez postanowień dotkniętych nieważnością umowa nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 kc). Zgodnie z art. 58 § 1 kc, jeżeli istnieje przepis

przewidujący inny skutek, niż nieważność czynności prawnej, wówczas umowa zawarta z naruszeniem kompetencji w zakresie swobodnego kształtowania treści zobowiązania będzie skuteczna, ze skutkiem określonym owym przepisem szczególnym. W sytuacji, gdy tak, jak na gruncie niniejszej sprawy, przy formułowaniu klauzul umownych strony przekroczyły granice swobody umów wyznaczone przez zasady współzycia społecznego, w szczególności zasady słusznosci kontraktowej (art. 353¹ kc), a jednocześnie owe klauzule należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne (art. 385¹ kc), zastosowanie winien znaleźć art. 385¹ § 2 kc - jako szczególny wobec art. 58 kc – co oznacza, że strony wiąże umowa w pozostałym zakresie.

Ponadto należy zauważyć, iż strona powodowa nie udowodniła w toku postępowania, iż wymienione koszty były niezbędne oraz, aby poniosła je w wysokości wskazanej w treści umowy, a więc, że miały one charakter rzeczywisty. Obowiązkiem strony powodowej, tym bardziej reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, było przygotowanie się do prowadzenia procesu poprzez przygotowanie odpowiedniego materiału dowodowego, który to obowiązek wynikał z art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc, a czemu niewątpliwie uchybiono.

Mając powyższe na względzie, Sąd doszedł do przekonania iż kwota 409,29 zł, składająca się z części dochodzonej opłaty przygotowawczej – 334,29 zł i kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego – 75zł, nie może być skutecznie dochodzona od pozwanej.

Wątpliwości budziła również możliwość dochodzenia przez powódkę zapłaty z tytułu pozostałych opłat dodatkowych, w tym opłaty administracyjnej wynoszącej 45 zł oraz kosztów monitów i wezwań do zapłaty w wysokości 123 zł, ale skoro co najmniej w części zostały one faktycznie wydatkowane oraz łącznie nie przekraczają 10% kwoty udzielonej pożyczki, to Sąd uznał, iż na gruncie niniejszej sprawy istnieje podstawa, aby ocenić je jako dopuszczalne.

Tym samym w pkt 1 wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.047,38 zł, natomiast w pozostałej części powództwo podlegało oddaleniu (pkt 2 wyroku), jako pozbawione podstaw prawnych; z jednej strony Sąd uznał, że postanowienia umowy pożyczki nakładające na pozwaną obowiązek uiszczenia opłaty przygotowawczej i kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego stanowią niedozwolone klauzule umowne, a z drugiej - pozostają w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc, art. 482 kc, uwzględniając w tym zakresie żądanie pozwu. Zgodnie z pierwszym ze wskazanych przepisów, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Po myśli zaś art. 482 § 1 kc, od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

O kosztach procesu w pkt 3 wyroku Sąd orzekł zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów, wyrażoną w treści art. 100 kpc, przyjmując, że powódka wygrała proces na poziomie ok. 72 %.

Sędzia

Hanna Woźniak